

I udlængerne til sin gård i Nebel har Arne Juel Sørensen skabt et enestående museum med gamle landbrugsredskaber. Det rummer ca. 400 forskellige redskaber. Her afprøver Juel Sørensen et gammelt radioapparat.

Driver landbrugsmuseum og går på universitetet

Gårdejer Arne Juel Sørensen, Nebel, der fylder 70 år, skriver erindringer til Nationalmuseets etnologiske afdeling

*Tekst: Paul Nielsen
Foto: Lene Sørensen*

Gårdejer Arne Juel Sørensen bor et sted, hvor nutid og fortid mødes. Nutiden er ejendommen Dalgaard, der ligger nær Nørrestrand, og som af og til overflyves af op mod et tusinde gæs.

På et udyrkbart område med eng går en halv snes hereford og gumler i sig, hvis de da ikke æder æbler af Juel Sørensens hånd.

- Fredsommelige dyr, kommenterer han det.

Og når man besøger ham, bliver man modtaget af to ligeså fredelige sorte hunde. Nutiden er også det stykke idyl, der fik H. C. Andersen til at skrive, at de er så dejligt ude på landet. Og endelig har Juel Sørensen anlagt sin egen lille sø.

En original

Fortiden på Dalgaard går helt tilbage til den epoke, der ligger 50-100 millioner år tilbage i tiden. Det kan gårdmanden med eksperter ved hånden føre bevis på. Og hvis man dykker ned i den guldgrube, som netop fortiden er, vil Juel Sørensen kunne fremvise og snakke om mangt og meget, der får en til at sige, at hvis den mand er en original, så gudskelov for det. Ovenikøbet en original, der har træskoene solidt plantet i den danske muld og i besiddelse af en hjerne, der er i stand til at opsuge megen viden.

Dette skrevet som optakt til, at Arne Juel Sørensen på fredag den 14. september fylder 70 år - og tager imod gæster dagen efter. At han er i besiddelse af en

utrolig nysgerrighed, og at han altid forfægter sine meninger med åben pande, skulle gerne fremgå af det efterfølgende.

Handler mens andre taler

Han er født på en gård i Enslev ved Grenå. Hans far døde, da Arne var 17 år, og på den måde kom han til at bestyre den fædrene gård.

Som en indskudt sætning kan bemærkes, at han i 11 år var formand for beboerforeningen i Egebjerg-Hansted, og her kom et af medlemmerne, proprietær Peder Pedersen en dag med denne bemærkning: »Der er den forskel på dig, Arne, og vi andre, at mens vi taler om, hvad der burde gøres, har du allerede gjort det«.

- Det skrev jeg mig bag øret, også i erkendelse af, at jeg nok engang imellem fører mig lidt for hårdt frem med egne ideer, men jeg hører ikke til den tålmodige type. Jeg er utrolig optaget af den udvikling, jeg har oplevet i min tid, hvor der er sket så meget.

- Jeg har gået på Malling Landbrugsskole og også været på Askov Højskole. Det ville jeg aldrig have undværet. Jeg har været på flere store gårde, var bl. a. elev på Møllerup gods, hvor jeg tjente 700 kr. om året plus kost og logi. Når vi fik pandekager og øllebrød, vidste vi, det var lørdag. Det var ofte et slid. Det var vi elever, der måtte slæbe med 100 kg sække - ikke husmændene. De var ødelagt, fortæller Juel Sørensen.

Senere blev jeg forpagter på Hanstedgaard, hvor jeg var i 26 år. Den var i sin tid ejet af Rane Jonsen, der fældede Marsk Stig. Derfor har jeg et billede hængende af de to. Jeg overtog Dalgaard i 1971 og

drev den sammen med Hanstedgaard. For syv år siden flyttede jeg ind, hvor min kone og jeg nu bor. Søen lavede jeg som et stykke naturpleje. Jeg plantede også og byggede et hus. I det hele taget har jeg lavet meget, der ikke har kunnet betale sig. Jeg har bare hele tiden kunnet li' det. Jeg bor jo et pragtfuldt sted langt ude på landet og alligevel tæt ved alting. Nærheden af Nørrestrand renser luften.

Offentlige gøremål

Ind imellem alt det praktiske på gården har jeg haft mange andre gøremål, været med i Hansted menighedsråd, siddet i Lundum-Hansted sogneråd i otte år til kommunesammenlægningen og derefter formand for skolenævn og ungdomsskolenævnet i Horsens.

Så er der det med beboerforeningen, medlem af bestyrelsen for Horsens Landbrugsforening, hvor jeg var formand for møde- og kulturudvalget. Videre nogle år i Landbrugets Oplysnings- og Konferencevirksomhed, ligesom jeg har ledet studiekredse og drevet foredragsvirksomhed.

Vil blande sig

Jeg blev ved kommunesammenlægningen opfordret til at stille op til byrådet i Horsens, men sagde nej. Nu var jeg jo kommet ud af det. Den slags arbejde koster, og jeg skulle gerne beskæftige mig med noget, jeg kunne tjene lidt ved. Jeg passer selv min gård. Det vil jeg blive ved med, så længe jeg synes, det er sjovt. Selvfølgelig kan man ikke altid være lige tilfreds ved landbruget, men jeg kender ingen, jeg ville bytte med. Det er en sund tilværelse i en dejlig natur.

Nå, det ved De også - at jeg gerne vil blande mig. Jeg har skrevet -mange læserbreve. Ind imellem siger jeg til mig selv, at nu skal det være slut. Men når noget optaget mig, klør jeg på igen. Jeg er meget selvstændig, for jeg har aldrig haft nogen til at råde mig. Jeg holder af at snakke med ældre. Det har givet mig mange dessiner. Jeg mener mig også i besiddelse af en god iagttagelsesevne. Jeg er begyndt at skrive mine erindringer til Nationalmuseets etnologiske afdeling. Foreløbig er det blevet til 200 sider.

Kulturen

Det kulturelle interesserer mig levende. Jeg har købt talrige antikvariske bøger og læser meget. Derimod interesserer jeg mig ikke for fodbold. For der er der for meget hysterisk entusiasme. Og det med kulturen? Sidte sommer fulgte jeg en forelæsningsrække på Aarhus Universitet i forbindelse med jubilæet omkring Stavnsbåndets ophævelse. Det nød jeg, og jeg blev modtaget med åbne arme. Jeg deltog naturligvis også i diskussionerne med sobre og begavede mennesker. Der sad såmænd professorer på tilhørerpladserne. Den oplevelse var med til at give mit liv mere indhold.

Jeg har såmænd også gået til kriminologi på Statsfængslet sammen med fangerne. Jeg var den eneste af dem »udenfor«. Nysgerrigheden drev mig. Jeg får meget ud af at gøre ting, ikke alle andre gør. Joh, måske er jeg noget af en original, men jeg har sat mig ud over janteloven. Det kræver styrke at gøre det. Nogle siger, at jeg har mange talenter, men jeg er nok ikke nogen særlig eftertragtet arbejds

kraft, da jeg ikke er specialist i noget.

Har skabt museum

Juel Sørensen har i sine udlænger skabt et helt enestående museum med gamle landbrugsredskaber, der har været brugt både ude og inde. Utroligt nok er det ikke særlig kendt, men de, der har besøgt det, har været imponeret over samlingen, som fortsat udvides. Det rummer ca. 400 forskellige redskaber, små som store. Det er blevet sværere at skaffe tingene. Det er også blevet dyrere, men Juel Sørensen går virkelig ind for sin hobby.

- I mit museum kan man bl. a. finde den rive, der blev benyttet, da man høstede med le. Nogle kalder den »Doven Else«, andre »Bette Fanden«. Der findes også en skudsmålsbog fra 1908, der dengang kostede tyve øre - indbunden. I den gamle skolepult fra 1925 ligger der tavler og grifler samt gamle læsebøger. Ydermere en madtegne med opskrifter. Eksemplarer fra 1916 af »Familie Journalen«, der da lige var steget til 12 øre. Jeg har også en brandspand fra Hanstedgård, lavet i 1795. Ligesom jeg har indrettet Jens Vejmands arbejdsplads med de originale redskaber, fortæller han.

Og hvad ellers? Ja, udover utallige gamle landbrugsredskaber kan jeg nævne »Vær-Nebels Brandvæsen«, der bestod af en spand og en pumpe. Der er masser af værktøjer, et vimmeleskaf, ds. et bor i træ.

Hanstedgaard havde mange forskellige gøremål, bl. a. et mejeri, dateret 1887, dengang mælk kostede otte øre pr. kan-de (to liter), en spindestue, en skolestue, et bageri og en vaskeske-, stryge- og rullestue. Og

hvad mener De om en skjød-sel, dvs. et redskab til at sætte brød ind i ovnen.

Jeg har utrolig meget fornøjelse af at gå rundt blandt de gamle ting. Og inde i huset har jeg en stor samling af sten og ben, som jeg har fundet forskellige steder. Det gælder f. eks. en triolit, der er de 50-100 millioner år gammel, og som er fundet her. Der er en vievandssted fra kirken, som jeg har placeret i haven, bl. a. også en gravsten fra 1720, som jeg har fundet her i haven, og som har været brugt som trappesten, tilføjer han.

Træ i væggen

Og da vi noget forpustede efter den spændende rundgang kom ud i haven, hvor han fortalte, at han også har mange oplevelser med at pøde træer og buske, kom vi til maskinstationen. På grunden stod et træ med Grev Moltke pærer. Juel Sørensen syntes, det var synd at fælde det, så der blev lavet et hul i væggen, så træet kunne blive stående. Og det bærer en masse pærer. Og for at man i øvrigt ikke skal tro, at han sløser tiden væk, kan det fortælles, at han skriver en masse sange til bryllupper, jubilæer og andre fester. Når han får en opfordring, siger han altid først nej - men så kan han alligevel ikke lade være.

- Det vigtigste for mig er at holde mig i gang, få indhold i min tilværelse, og det bestræber jeg mig på med mange ting og har på den måde en dejlig tilværelse, siger den travle pensionist, som lever en alt anden end stilfærdig pensionisttilværelse. At han samtidig ved siden af at være en »meningsforkæmper« er et muntert menneske, tilføjes for en fuldstændigheds skyld.